

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.650 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 3.020. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

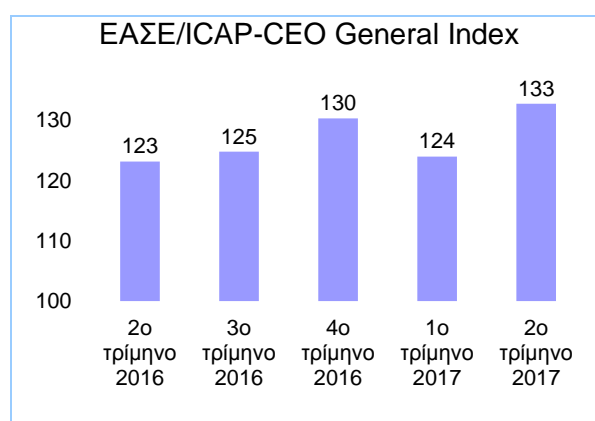
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 1^ο τρίμηνο του 2017 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης αυξήθηκε κατά 0,6% και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε κατά 0,6% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 1^ο τρίμηνο του 2016 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +1,9% στην ευρωζώνη και κατά +2,1% στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το πρώτο τρίμηνο του 2017 (έναντι του 1^{ου} τριμήνου 2016) διαμορφώθηκε σε +2,0%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στη Ρουμανία (5,6%) και ακολούθησαν Σλοβενία (5,0%), Πολωνία (4,2%), Λιθουανία (4,1%), Λετονία και Εσθονία (4,0%), Ουγγαρία (3,8%), Βουλγαρία (3,5%), Κροατία (3,4%), Κύπρος (3,3%), Σλοβακία (3,1%), Ισπανία (3,0%), Τσεχία (2,9%), Ολλανδία και Πορτογαλία (2,8%), Φινλανδία (2,6%), Σουηδία και Δανία (2,2%), Μ. Βρετανία (2,0%), Αυστρία (1,9%), Γερμανία (1,7%), Βέλγιο (1,6%), Ιταλία (1,2%) και Γαλλία (1,0%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (0,4%).

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat στις χώρες της ευρωζώνης για το 2017 προβλέπεται ανάπτυξη (1,7%) και για το 2018 (1,8%)³. Για την Ελλάδα οι προβλέψεις για το έτος 2017 διαμορφώνονται σε (1,8%) και για το 2018 σε (2,4%)⁴. Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁵ για την ευρωζώνη σημείωσε άνοδο από (+0,82) τον Μάρτιο του 2017 σε (+1,15) τον Ιούνιο του 2017.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούνιο του 2017.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το δεύτερο τρίμηνο του 2017 βελτιώθηκε και ανήλθε στις 133 μονάδες. Η βελτίωση του δείκτη και η επάνοδος του στην ανοδική τάση που είχε διαμορφωθεί κατά το 2016, οφείλεται στις θετικές αλλά συγκρατημένες προσδοκίες των CEOs μετά την τερματισμό της παρατεταμένης περιόδου διαπραγματεύσεων με τους δανειστές και την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης, με την προϋπόθεση της εφαρμογής του προγράμματος μεταρρυθμίσεων.

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 8 June 2017.

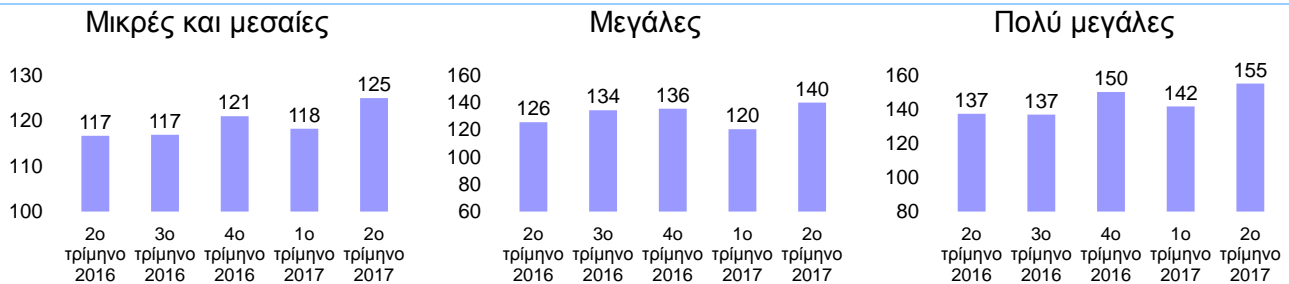
³ European Commission, Statistical Annex of European Economy, Spring 2017.

⁴ Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2018-2021, βασικό σενάριο.

⁵ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, June 2017.

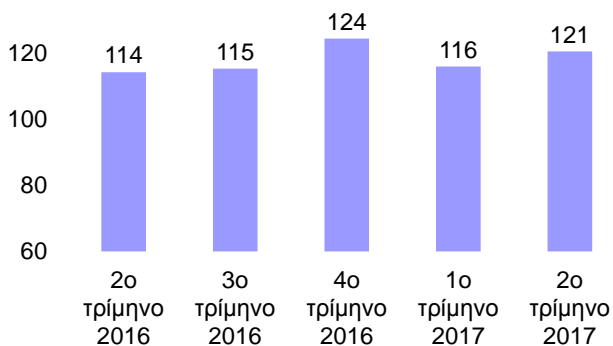
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά τάξη μεγέθους δείχνει αξιόλογη άνοδο του δείκτη σε όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

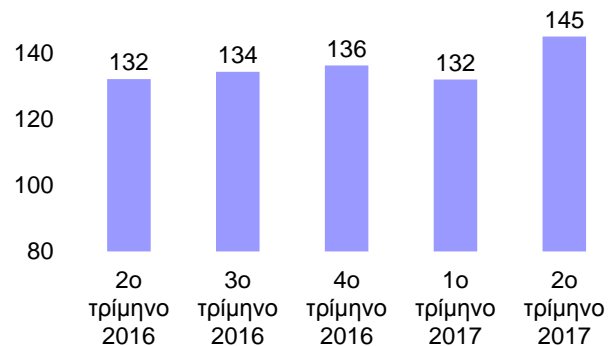

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε συγκρατημένη άνοδο και διαμορφώθηκε στις 121 μονάδες έναντι 116 το προηγούμενο τρίμηνο. Ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) παρουσίασε αισθητή βελτίωση στις 145 μονάδες έναντι 132 μονάδων του προηγούμενου τριμήνου.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

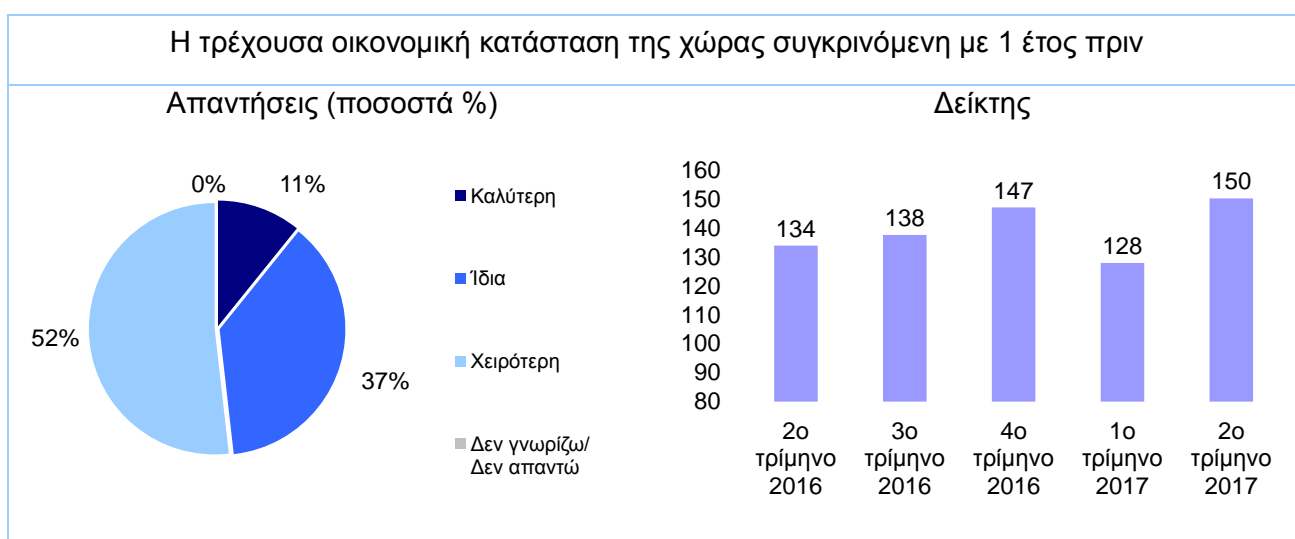

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

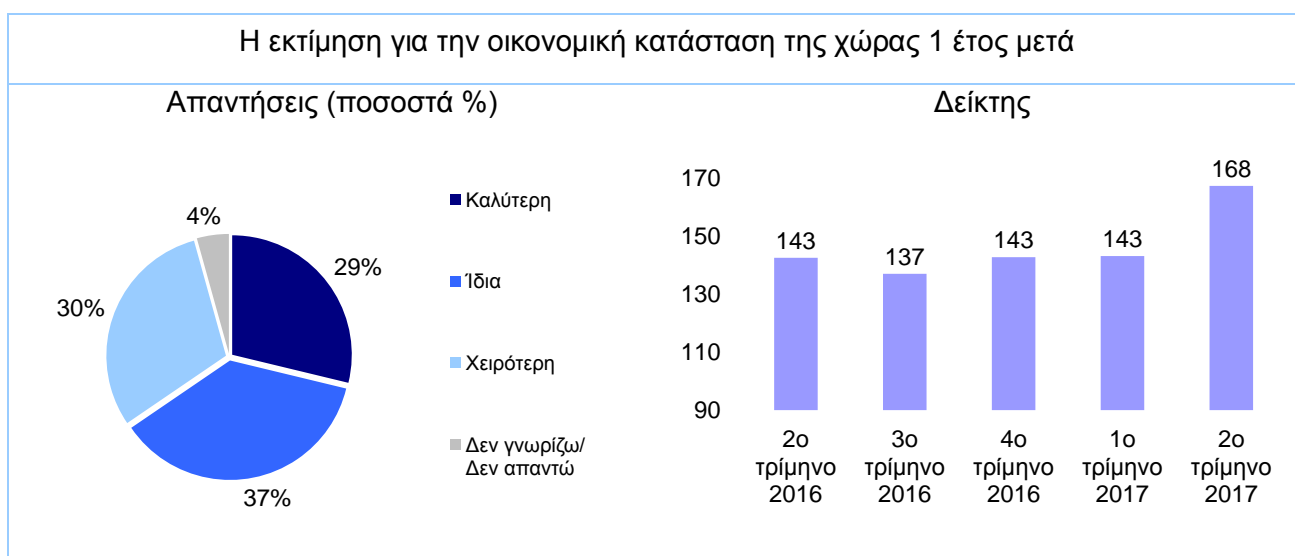

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Ιουνίου 2017

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 150 μονάδες έναντι 128 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, αυξήθηκε σε 11% έναντι 5% του προηγούμενου τριμήνου, ενώ παράλληλα το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε μειώθηκε σε 52% έναντι 69% το προηγούμενο τρίμηνο. Πιο αισιόδοξοι είναι οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίοι σε ποσοστό 19% δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας είναι βελτιωμένη.

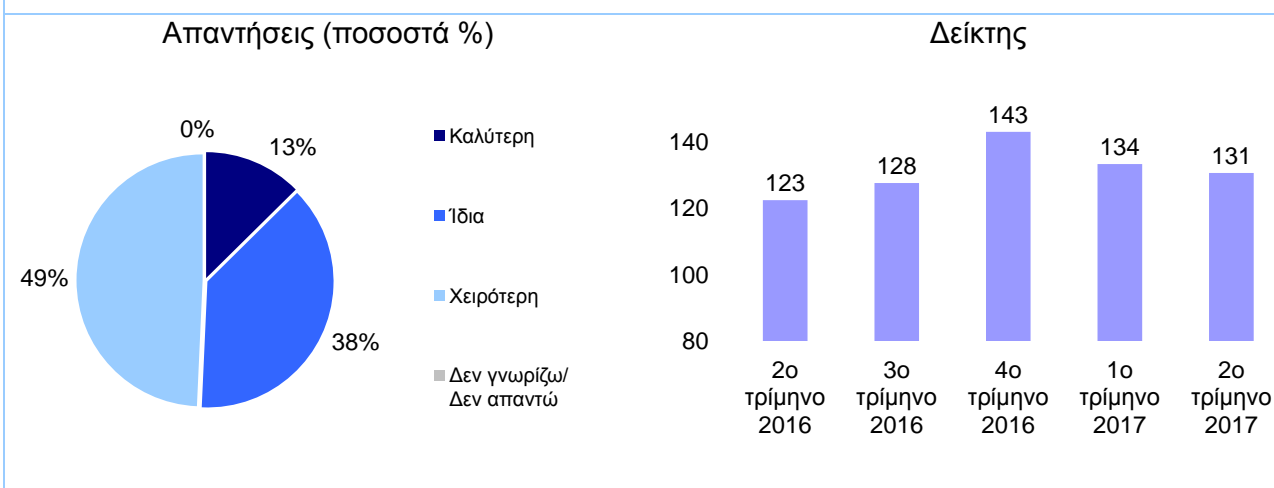

Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε αξιόλογη άνοδο στις 168 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος διαμορφώθηκε σε 29%, ενώ για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων αυξάνεται σε 42%.

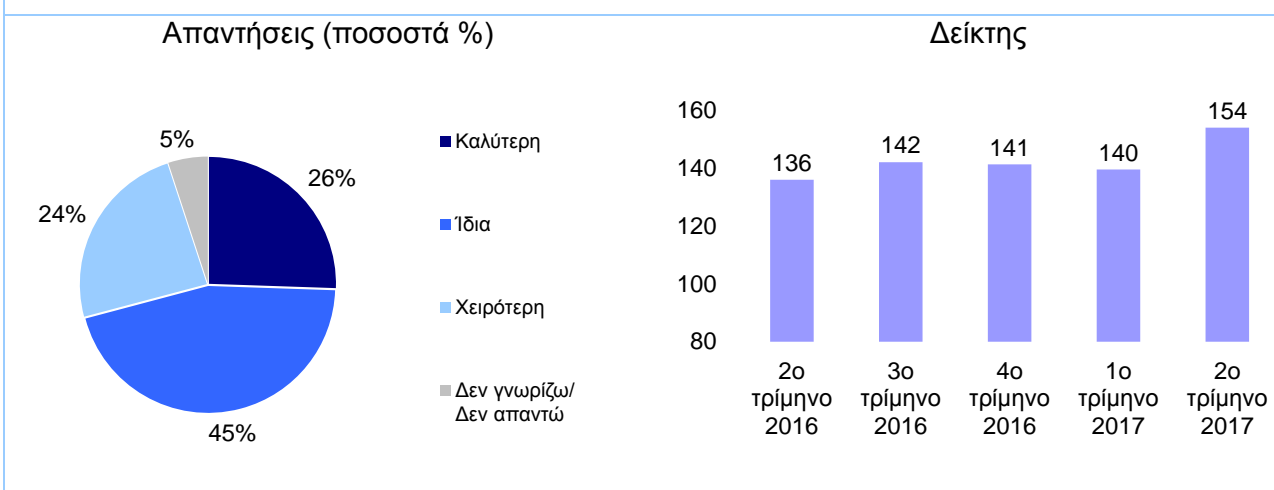
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε μικρή μείωση στις 131 μονάδες έναντι 134 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν ανήλθε σε 13%, ποσοστό που αυξάνεται σε 22% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

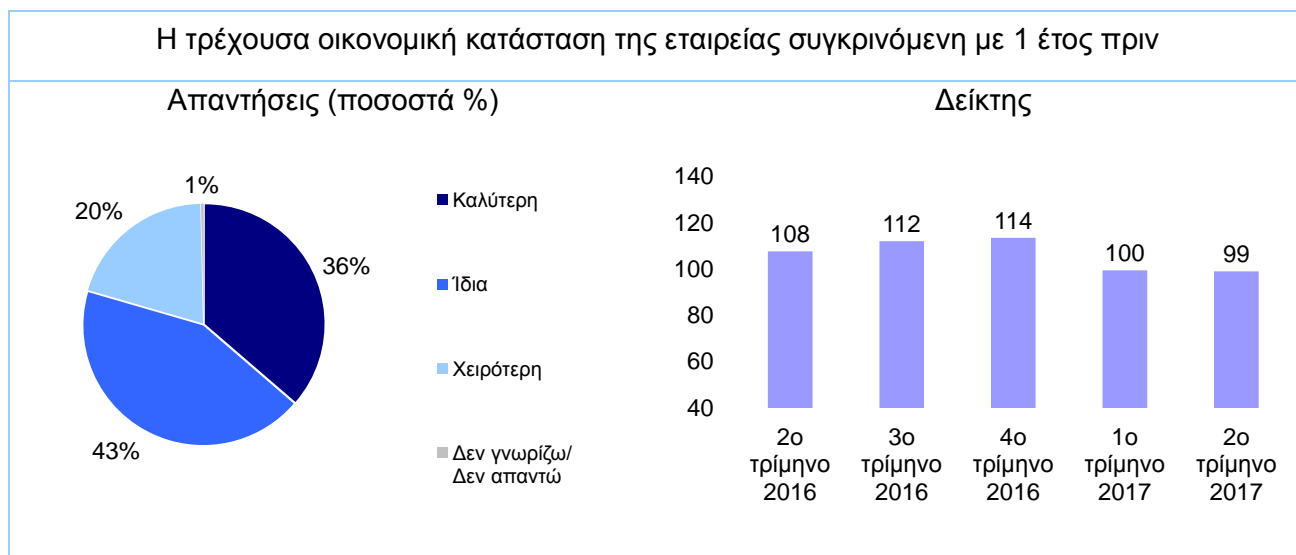

Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης αντίθετα σημείωσε αξιόλογη αύξηση στις 154 μονάδες έναντι 140 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή αυξήθηκε σε 26%, έναντι 18% το προηγούμενο τρίμηνο.

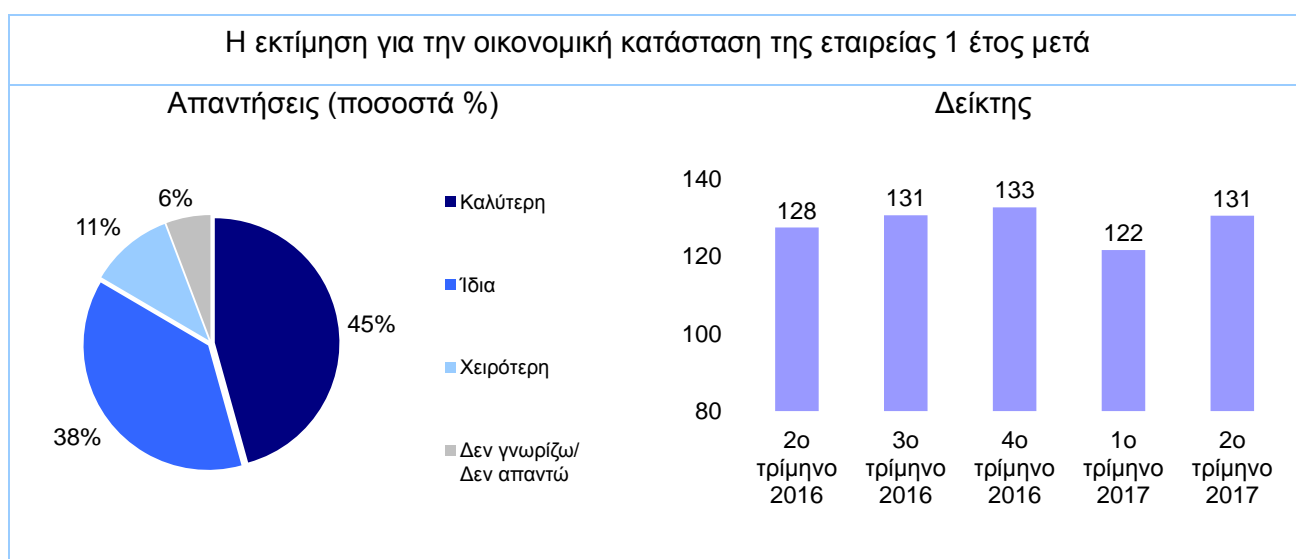
Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών παρέμεινε σχεδόν στάσιμος και ανήλθε στις 99 μονάδες έναντι 100 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 36%, ποσοστό που αυξάνεται σε 53% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

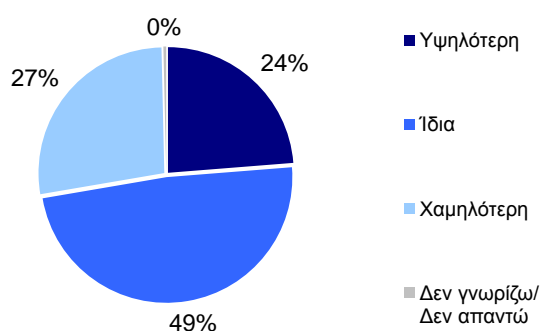
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε άνοδο στις 131 μονάδες έναντι 122 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση αυξήθηκε αισθητά σε 45% έναντι 36% το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ πιο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων με ποσοστό 67%.

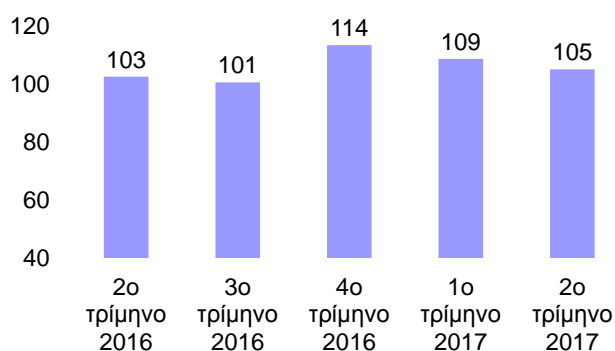
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε νέα μείωση στις 105 μονάδες έναντι 109 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 24%, ποσοστό που αυξάνεται σε 33% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

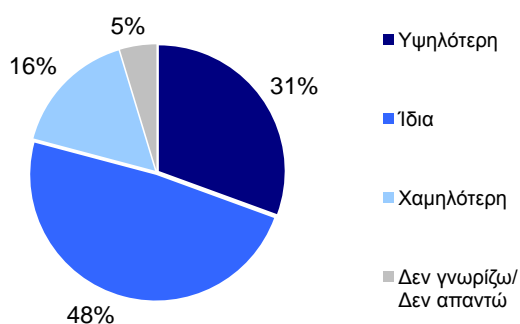
Δείκτης

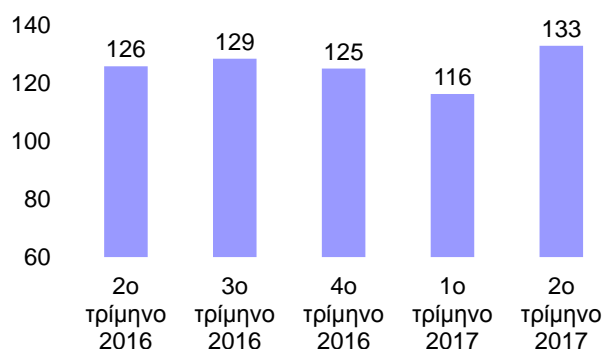
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών αντίθετα βελτιώθηκε σημαντικά και διαμορφώθηκε στις 133 μονάδες έναντι 116 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, αυξήθηκε σε 31% έναντι 21% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

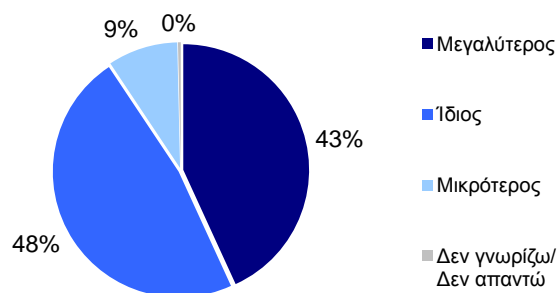
Δείκτης

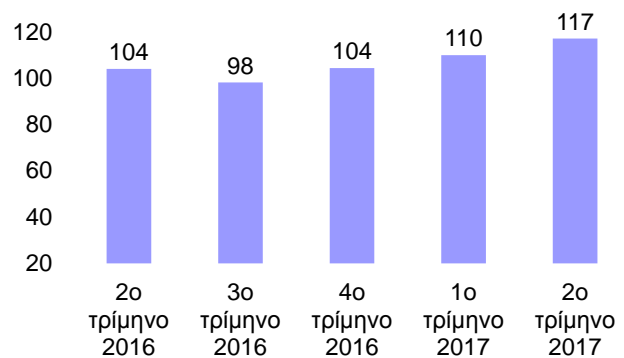
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης αντίθετα με τους προηγούμενους δείκτες σημείωσε νέα άνοδο στις 117 μονάδες έναντι 110 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι αυξημένος σε σύγκριση με ένα έτος πριν, ανήλθε σε 43%, ενώ για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις το ποσοστό αυξάνεται σε 47%.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

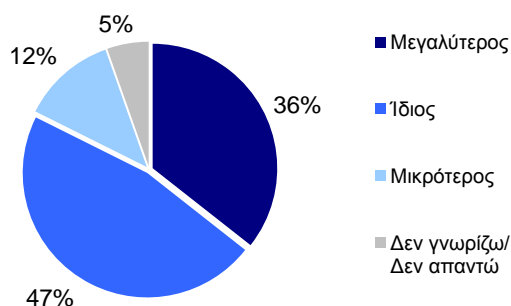
Δείκτης

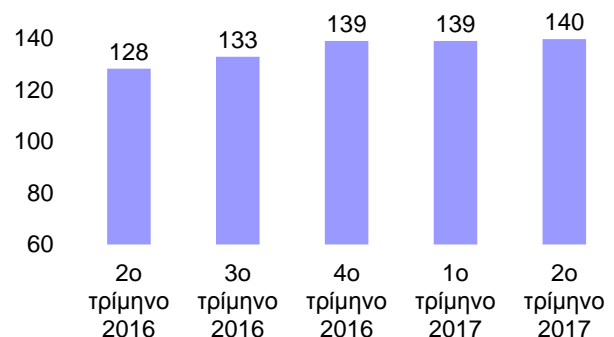
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης παρέμεινε σχεδόν στάσιμος και διαμορφώθηκε στις 140 μονάδες. Το 36% των CEOs δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά, ποσοστό που αυξάνεται σε 50% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

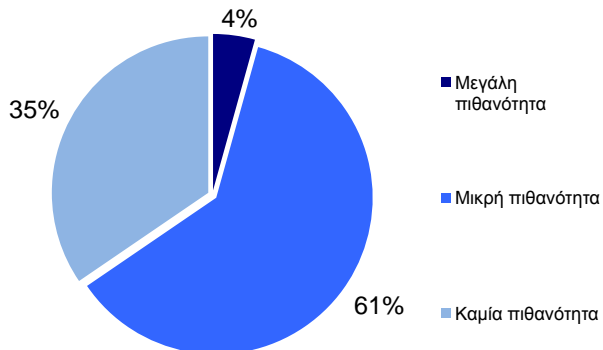

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

Τι πιθανότητες πιστεύετε ότι έχει η Ελλάδα ώστε να επιτύχει ουσιαστική ελάφρυνση του χρέους μέσα στο 2018;

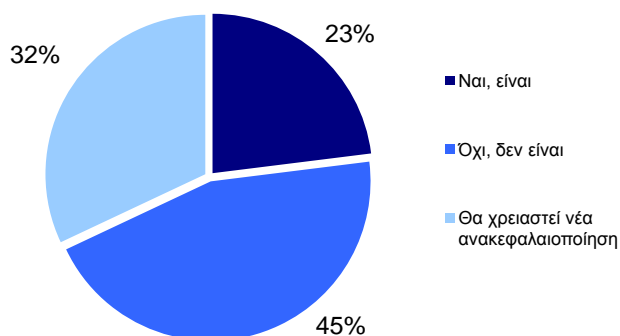

να εκφράσουν την άποψη τους για τις πιθανότητες που έχει η Ελλάδα να επιτύχει ελάφρυνση του χρέους μέσα στο 2018. Έξι στους δέκα CEOs δηλώνουν ότι η Ελλάδα έχει μικρή πιθανότητα ελάφρυνσης του χρέους εντός του 2018, ενώ επιπλέον ένας στους τρεις πιστεύει ότι δεν υπάρχει καμία πιθανότητα. Ωστόσο το 4% των CEOs θεωρεί ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα ελάφρυνσης του χρέους, ποσοστό που αυξάνεται σε 11% για τους CEOs των πολύ μεγάλων

επιχειρήσεων.

Οι CEOs ερωτήθηκαν επιπλέον για το αν οι τράπεζες είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο

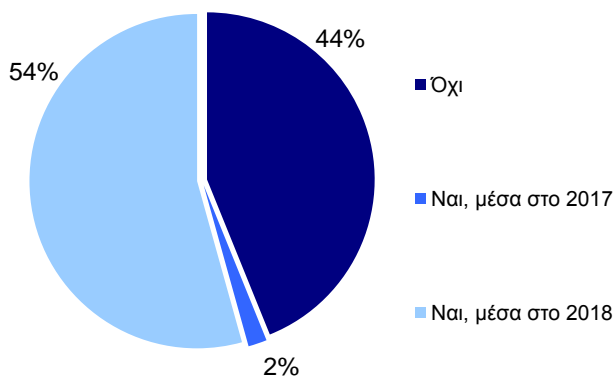
Πιστεύετε ότι οι τράπεζες είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο των αυξανόμενων προβληματικών δανείων;

των αυξανόμενων προβληματικών δανείων. Το 23% των CEOs είναι βέβαιοι ότι οι τράπεζες μπορούν να αντιμετωπίσουν τα αυξανόμενα προβληματικά δάνεια, ενώ αντίθετα το 45% θεωρεί ότι δεν μπορούν να τα αντιμετωπίσουν. Παράλληλα το 32% του συνόλου των CEOs θεωρούν ότι θα απαιτηθεί νέα ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, ποσοστό ωστόσο που μειώνεται στο 20% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Ένα σημαντικό θέμα για την Ελληνική οικονομία είναι η χρονική περίοδος που η Ελλάδα θα

Πιστεύετε ότι η Ελλάδα θα καταφέρει τελικά να βγει στις αγορές;

καταφέρει να βγει στις αγορές για να χρηματοδοτήσει το χρέος της. Σύμφωνα με το 44% των CEOs η Ελλάδα δεν θα καταφέρει τελικά να βγει στις αγορές, ποσοστό που μειώνεται αισθητά σε 36% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίοι διαφοροποιούνται έναντι των υπολοίπων μεγεθών. Παράλληλα το 54% των CEOs αισιοδοξεί ότι μέσα στο 2018 η Ελλάδα θα βγει στις αγορές, ποσοστό που αυξάνεται σε

64% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.